

**RADA
EVROPSKÉ UNIE**

**Brusel 31. března 2010 (19.04)
(OR. fr)**

8143/10

**Interinstitucionální spis:
2010/0066 (APP)**

**JUSTCIV 56
JAI 267**

NÁVRH

Odesílatel: Evropská komise

Ze dne: 26. března 2010

Předmět: Návrh rozhodnutí Rady č. .../2010/EU, kterým se povoluje posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva ve věcech rozvodu a rozluky

---

Delegace nalezou v příloze návrh Komise podaný s průvodním dopisem Jordiho AYETA PUIGARNAUA, ředitele, pro Pierra de BOISSIEUA, generálního tajemníka Rady Evropské unie.

Příloha: KOM(2010) 104 v konečném znění

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 24.3.2010
KOM(2010) 104 v konečném znění

2010/0066 (APP)

Návrh

ROZHODNUTÍ RADY č. .../2010/EU,

**kterým se povoluje posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva ve věcech rozvodu a
rozluky**

{KOM(2010) 105 v konečném znění}

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. ÚVOD

1. Dne 17. července 2006 přijala Komise návrh¹ nařízení Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 2201/2003², pokud jde o příslušnost, a zavádí se pravidla pro rozhodné právo ve věcech manželských („Řím III“)³.
2. Právní základ navrhovaného nařízení Rady byl čl. 61 písm. c) a čl. 67 odst. 1 Smlouvy o založení Evropského společenství⁴. Návrh se týkal justiční spolupráce v občanských věcech, které mají „aspekty týkající se rodinného práva“. Tento právní základ předepisoval jednomyslné přijetí. Evropský parlament přijal své stanovisko dne 21. října 2008⁵.
3. Od října 2006 byl návrh Komise projednán Výborem pro otázky občanského práva (Řím III). Pro německé, portugalské a slovinské předsednictví představoval prioritu. V dubnu 2007 byl návrh projednán při zasedání Rady v Lucemburku a ministři odsouhlasili určité pokyny.
4. Do poloviny roku 2008 dospěly diskuze do situace, ve které se jevílo, že několik členských států má konkrétní problémy, které jim znemožňovaly navrhované nařízení přijmout. Jeden členský stát obzvláště nepovažoval za vhodné, aby jeho soudy uplatňovaly zahraniční rozvodové právo, které považuje za více restriktivní než vlastní rozvodové právo, a přál si nadále uplatňovat na veškeré rozvody u svých soudů vnitrostátní hmotné právo (přístup *lex fori*). Současně se výrazná většina členských států domnívala, že pravidla pro rozhodné právo tvoří zásadní prvek navrhovaného nařízení. Podporovaly zásadu stanovenou v návrhu o uplatňování práva země, ke které mají oba manželé úzkou vazbu, což by v určitých případech znamenalo uplatňování zahraničního rozvodového práva.
5. Následná předsednictví Rady i Komise se snažily najít v rámci navrhovaného nařízení řešení tak, že se vytvořily různé možnosti, které by zajistily širší rozsah uplatňování práva místa soudu, který ve věci jedná, aniž by došlo k ohrožení hlavních cílů návrhu. Avšak toto společné úsilí bylo neúspěšné.
6. Proto ministři na zasedání Rady ve dnech 5. a 6. června 2008 došli k závěru, že „v otázce pokroku ohledně navrhovaného nařízení nebylo dosaženo jednotného postoje a že existují nepřekonatelné překážky, které brání tomu, aby bylo jednotného postoje

---

¹ KOM(2006) 399.

² Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000, Úř. věst. L 338, 23.12.2003, s. 1.

³ V souladu s články 1 a 2 Protokolu č. 5 (nyní Protokol (č. 22)) o postavení Dánska, připojeného ke Smlouvám, se Dánsko neúčastnilo přijímání navrhovaného nařízení a toto nařízení pro ně není závazné ani použitelné. V souladu s článkem 3 Protokolu č. 4 (nyní Protokol (č. 21)) o postavení Spojeného království a Irska, připojeného ke Smlouvám, neoznámily Spojené království a Irsko své přání účastnit se přijímání a používání navrhovaného nařízení.

⁴ Nyní čl. 81 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie.

⁵ P6_TA(2008)0502, Úř. věst. C 15 E, 21.1.2010, s. 128.

dosaženo nyní nebo v blízké budoucnosti⁶. Rada stanovila, že „cílů nařízení nelze dosáhnout v přiměřené lhůtě za použití příslušných ustanovení Smluv“⁶.

7. V červenci a srpnu 2008 předložilo devět členských států – Bulharsko, Řecko, Španělsko, Itálie, Lucembursko, Maďarsko, Rakousko, Rumunsko a Slovinsko – Komisi žádost, v níž uvedly, že hodlají mezi sebou navázat posílenou spolupráci v oblasti rozhodného práva ve věcech manželských, a požádaly, aby Komise předložila za tímto účelem návrh Radě. V lednu 2009 předložila podobnou žádost i Francie. Řecko dne 3. března 2010 svou žádost stáhlo.
8. Tento návrh je reakcí Komise na tyto žádosti.

2. Právní základ pro posílenou spolupráci

9. Posílenou spolupráci upravují článek 20 Smlouvy o Evropské unii a články 326 až 334 Smlouvy o fungování Evropské unie. Podle těchto ustanovení jsou pro zavedení posílené spolupráce v oblasti rozhodného práva pro rozvody a rozluky nutné dva návrhy:
  - Komisí předložený návrh rozhodnutí Rady o povolení posílené spolupráce v oblasti práva rozhodného pro rozvody a rozluky na základě čl. 329 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie, a
  - Komisí předložený návrh nařízení Rady, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti práva rozhodného pro rozvody a rozluky, na základě čl. 81 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie⁷.

3. Posouzení právních podmínek pro posílenou spolupráci

3.1. Rozhodnutí o povolení jako poslední prostředek a účast alespoň devíti členských států

10. Ustanovení čl. 20 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii stanoví, že rozhodnutí o povolení posílené spolupráce může být přijato Radou až jako poslední prostředek, pokud shledá, že cílů této spolupráce nelze dosáhnout v přiměřené lhůtě Unii jako celkem, a za podmínky, že se jí účastní nejméně devět členských států.
11. Jak bylo uvedeno výše, Rada na svém zasedání ve dnech 5. a 6. června 2008 došla k závěru, že pro další práci na návrhu z roku 2006 nebylo dosaženo jednotného postoje a že existují nepřekonatelné překážky, které brání tomu, aby bylo jednotného postoje dosaženo nyní nebo v blízké budoucnosti. Rada stanovila, že cílů nařízení nelze dosáhnout v přiměřené lhůtě za použití příslušných ustanovení Smluv. Rada tedy došla k závěru, že pro Unii jako celek nelze najít žádné jiné řešení a posílenou spolupráci lze použít jako poslední prostředek.

---

⁶ Dokument č. 10383/08 PV/CONS 36 JAI 311 ze dne 10. července 2008.

⁷ Ustanovení čl. 20 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii odkazuje na použití „příslušných ustanovení Smluv“; pro oblast práva rozhodného pro rozvody to představuje ustanovení kapitoly 3 (Justiční spolupráce v občanských věcech) hlavy V (Prostor svobody, bezpečnosti a práva) Smlouvy o fungování Evropské unie.

12. Dodnes obdržela Komise žádosti od devíti členských států (Bulharsko, Španělsko, Francie, Itálie, Lucembursko, Maďarsko, Rakousko, Rumunsko a Slovinsko), ve kterých tyto státy uvádějí, že hodlají mezi sebou navázat posílenou spolupráci v oblasti práva rozhodného ve věcech manželských.

3.2. Oblast uvedená ve Smlouvách

13. Ustanovení čl. 329 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie stanoví, že posílenou spolupráci lze navázat „v jedné z oblastí uvedených ve Smlouvách“.
14. Devět členských států požádalo, aby jim bylo umožněno mezi sebou navázat posílenou spolupráci „v oblasti práva rozhodného ve věcech manželských (Řím III)“. To znamená kolizní normy, jež určují, které hmotné právo se uplatní na mezinárodní rozvod, jenž má souvislost s více než jedním právním řádem. Kolizní normy jsou uvedeny jako konkrétní bod v seznamu opatření podle čl. 81 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie, zatímco čl. 81 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie rozlišuje mezi kolizními normami v občanských a obchodních věcech obecně a opatřeními týkajícími se rodinného práva. Komise má za to, že kolizní normy v rodinném právu představují oblast ve smyslu Smluv nesporně omezenou, ale jasně vymezenou, ve které může být navázána posílená spolupráce.
15. V této souvislosti by mělo být vyjasněno, že oblast navrhované posílené spolupráce „rozhodné právo pro rozvody a rozluky“ nezahrnuje kolizní normy pro majetkové následky rozvodu⁸. Navíc předmětem není hmotné právo rozvodové, tj. důvody rozvodu nebo postup pro návrh na rozvod.

3.3. Podpora cílů Unie, ochrana jejich zájmů a posilování procesu integrace

3.3.1. Obecné souvislosti

16. S patřičným přihlédnutím k příslušným částem posouzení dopadů⁹ provedeném pro výše uvedený návrh Komise z roku 2006 a důvodové zprávy tohoto návrhu je účelem posílené spolupráce vytvořit jasný a komplexní právní rámec, který se bude vztahovat na pravidla pro rozhodné právo v záležitostech rozvodů a rozluk a který dá stranám určitou autonomii při volbě rozhodného práva.
17. V rámci výše uvedeného posouzení dopadů vedla Komise rozsáhlé konzultace se zainteresovanými subjekty. Tyto konzultace probíhaly prostřednictvím zelené knihy

---

⁸ Komise připravuje legislativní iniciativu v oblasti úpravy majetkových poměrů v manželství a následcích rozluky párů s mezinárodním prvkem, jak to nedávno vyžadoval Stockholmský program. Tento proces tvořila zelená kniha o kolizním právu v oblasti úpravy majetkových poměrů v manželství zabývající se převážně otázkou soudní příslušnosti a vzájemného uznávání (KOM(2006) 400). Iniciativa bude obsahovat normy mezinárodního práva soukromého o úpravě majetkových poměrů manželů za trvání manželství i v případě zániku manželství rozvodem nebo rozlukou. Kolizní normy pro samotný rozvod a pro úpravu majetkových poměrů jsou oddělené a posílená spolupráce v jedné oblasti nemá žádnou souvislost s legislativou v druhé oblasti.

⁹ SEC(2006) 949, viz http://ec.europa.eu/governance/impact/ia_carried_out/cia_2006_en.htm#jls. Zpráva o posouzení dopadů vycházela ze „Studie pro následné posouzení dopadů návrhu Komise o příslušnosti a právu rozhodném ve věcech rozvodu“, vyhotovené Konsorciem pro hodnocení evropských politik (EPEC) v roce 2006, viz http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm.

o rozhodném právu a příslušnosti v rozvodových záležitostech v roce 2005¹⁰. Zelená kniha uváděla mnoho nedostatků stávající situace a identifikovala různé možné politické možnosti pro řešení problémů. Mezi tyto možnosti patřily mj. zachování současného stavu, harmonizace kolizních norem, zavedení omezené možnosti pro manžele vybrat si rozhodné právo a kombinace různých řešení. V roce 2006 Komise zorganizovala veřejné slyšení a zasedání odborníků. Ve většině příspěvků se potvrdila nutnost posílit právní jistotu a předvídatelnost, zavést omezenou autonomii stran a zamezit „nepřiměřenému spěchu k soudu“. Některé zainteresované subjekty vyjádřily obavy, že harmonizace kolizních norem by soudy zavazovala k tomu, aby uplatňovaly zahraniční právo, a to by mohlo vést ke zpožděním a dodatečným nákladům na soudní řízení ve věcech manželských. Průzkum veřejného mínění zjistil, že 60 % Evropanů od EU očekává, že zjednoduší legislativu v oblasti rozvodů v jiném členském státu¹¹.

18. Posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva pro rozvody a rozluky by se týkala desítky tisíců „mezinárodních“ párů, které se v EU každoročně rozvádějí. Mnoho Evropanů z různých členských států každý rok uzavírá manželský svazek, takže v Evropě každoročně probíhá i mnoho „mezinárodních“ rozvodů.
19. V EU je asi 122 miliónů manželství, z nichž asi 16 miliónů (13 %) je považováno za „mezinárodní“ svazky¹². Například v roce 2007 bylo v Evropské unii 2 400 000 manželských svazků, z nichž bylo asi 300 000 „mezinárodních“. Ačkoliv se mezinárodní manželství koncentrují zejména do několika velkých evropských zemí, dochází k nim v celé Evropské unii, takže se dotýkají velkého počtu evropských občanů.
20. V roce 2007 ve 27 členských státech Evropské unie došlo k 1 040 000 rozvodům, z kterých mělo 140 000 (13 %) „mezinárodní“ prvek. Členské státy s nejvyšším podílem nových „mezinárodních“ rozvodů v Evropské unii v roce 2007 byly Německo (34 000 „mezinárodních“ rozvodů), Francie (20 500 „mezinárodních“ rozvodů) a Spojené království (19 500 „mezinárodních“ rozvodů).

3.3.2. *Současná situace v oblasti rozhodného práva pro rozvody a rozluky*

21. V současnosti, kdy nebyly na úrovni Unie přijaty žádná pravidla, existuje ve 24 členských státech, které se v EU podílejí na justiční spolupráci v občanských věcech, a ve 2 členských státech, které se mohou zapojit, 26 různých souborů kolizních norem¹³. Většina členských států určuje rozhodné právo na základě řady různých kolizních kritérií, jejichž účelem je zajistit, aby se řízení řídilo právním řádem, s

---

¹⁰ KOM(2005) 82.

¹¹ Flash Eurobarometer č. 188 – Konzulární ochrana a rodinné právo.

¹² Informace v tomto odstavci vycházejí ze závěrečné zprávy o studii EPEC pro posouzení dopadu o nástrojích Společenství týkající se úpravy majetkových poměrů v manželství a majetku nesezdaných párů s mezinárodním prvkem, 2010.

¹³ Dánsko se neúčastní přijímání opatření navrhovaných podle hlavy V části tři Smlouvy o fungování Evropské unie a opatření nejsou pro Dánsko závazná ani použitelná, podle článků 1 a 2 Protokolu (č. 22) o postavení Dánska, připojeného ke Smlouvám. Narozdíl od Dánska, mají Spojené království a Irsko právo zúčastnit se spolupráce podle hlavy V části tři Smlouvy o fungování Evropské unie, podle článku 3 Protokolu (č. 21) o postavení Spojeného království a Irsku, připojeného ke Smlouvám. Ačkoliv ve Spojeném království jsou jurisdikce v Anglii/Walesu, Skotsku a Severním Irsku oddělené, pravidla pro volbu práva jsou podobná.

nímž má nejužší vazbu. Další členské státy používají na řízení ve věcech manželských soustavně své vnitrostátní právo („*lex fori*“).

22. Současná situace může zvýšit počet problémů v řízení ve věcech manželských s „mezinárodním“ prvkem. Skutečnost, že vnitrostátní právo se z hlediska hmotného práva a kolizních norem velmi liší, vede k právní nejistotě. Značná různost a složitost vnitrostátních kolizních norem působí „mezinárodním“ párům značné potíže při předvídání, které právo bude použito pro jejich rozvodové řízení nebo rozluku. Převážná část členských států ostatně nenabízí manželským párům pro tato řízení možnost volby rozhodného práva, což může vést k použití práva, na něž mají manželé pouze nepatrnou vazbu, a k výsledku, který neodpovídá jejich oprávněnému očekávání. Platná pravidla kromě toho mohou způsobit, že jeden z manželů „nepřiměřeně spěchá k soudu“, tj. obrátí se na soud dříve nežli ten druhý kvůli tomu, aby se řízení řídilo určitým právem, které považuje za vhodnější pro ochranu svých zájmů.
23. Je velmi obtížné odhadnout hospodářské nevýhody způsobené nedostatkem harmonizace kolizních norem pro rozvody. V souvislosti se studií o posouzení dopadů, jejímž cílem bylo poskytnout Komisi informace o úpravě majetkových poměrů v manželství, bylo zjištěno, že by pomyslné náklady na problémy související s mezinárodními manželstvími v rozvodových situacích mohly v EU být celkem až 205 miliónů EUR. Náklady by mohly vzniknout soudům, manželům a třetím stranám¹⁴.
- 3.3.3. *Výhody posílené spolupráce v oblasti rozhodného práva pro rozvody a rozluky*
24. O posílenou spolupráci v oblasti rozhodného práva pro rozvody a rozluky požádalo devět členských států: Bulharsko, Španělsko, Francie, Itálie, Lucembursko, Maďarsko, Rakousko, Rumunsko a Slovinsko. Celkový počet obyvatel těchto devíti členských států je 216,3 miliónů. To je téměř polovina (44 %) populace Evropské unie¹⁵. Podíl „mezinárodních“ manželství a rozvodů je v těchto členských státech okolo 13 %¹⁶, tj. na stejné úrovni jako průměr EU. Odhadovaný počet rozvodů v těchto státech by tedy byl asi 440 000 ročně, z nichž 53 000 s „mezinárodním“ prvkem¹⁷. Posílená spolupráce je otevřena všem členským státům; čím více členských států se do ní zapojí, tím vyšší bude počet dotčených občanů.
25. Z posílené spolupráce v oblasti rozhodného práva pro rozvody a rozluky by měli občané následující výhody:
26. *Posílení právní jistoty a předvídatelnosti.* Posílená spolupráce zavede harmonizované kolizní normy ve věcech rozvodu a rozluky, aby manželé mohli jednoduše předvídat,

---

¹⁴ Studie EPEC pro posouzení dopadu o nástrojích Společenství týkající se úpravy majetkových poměrů v manželství a majetku nesezdaných párů s mezinárodním prvkem, konečná zpráva, 2010.

¹⁵ Celkový počet obyvatel Evropské unie v roce 2009: 494 miliónů.

¹⁶ Počet rozvodů s „mezinárodním“ prvkem v roce 2007 a jejich podíl na všech rozvodech v členských státech, které předložily žádost: Bulharsko: 700/4 %; Španělsko 14 500/11 %; Francie 20 500/13 %; Itálie 3 000/6 %; Lucembursko 500/48 %; Maďarsko 500/2 %; Rakousko 5 000/25 %; Rumunsko 500/1 % a Slovinsko 300/10 %.

¹⁷ Studie EPEC pro posouzení dopadu o nástrojích Společenství týkající se úpravy majetkových poměrů v manželství a majetku nesezdaných párů s mezinárodním prvkem, konečná zpráva, 2010, závěrečná zpráva 2010.

kteřé právo se na jejich řízení v těchto věcech použije. V první řadě bude vycházet z volby manželů. Volba je omezena na práva, na něž má manželství úzkou vazbu, aby se předešlo používání „exotických“ práv, na něž mají manželé mají volnou nebo žádnou vazbu. V případě, že si manželé rozhodné právo nezvolí, určí se na základě různých kolizních kritérií zajišťujících, že se řízení v těchto věcech řídí právním řádem, k němuž má manželství úzkou vazbu. To do velké míry zvýší právní jistotu a předvídatelnost jak ve prospěch dotčených manželů, tak i právních odborníků.

27. *Zvýšení flexibility zavedením určité autonomie stran:* Autonomie stran v manželských věcech je v současné době krajně omezená. Vnitrostátní kolizní normy v zásadě předpokládají v dané situaci pouze jediné řešení, např. použití práva státu, jehož jsou oba manželé státními příslušníky, nebo použití práva státu, jehož soud ve věci jedná. Posílená spolupráce přinese flexibilnější právní rámec tím, že manželům zavádí omezenou možnost zvolit si rozhodné právo pro rozvod a rozluky. Umožnit manželům, aby se na těchto bodech dohodli, by mohlo být užitečné zejména v případech, kdy se rozvádějí na základě vzájemné dohody.
28. *Zabránění jednomu z manželů v „nepřiměřeném spěchu k soudu“:* Posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva pro rozvody a rozluky nakonec řeší i problém, kdy jeden z manželů „nepřiměřeně spěchá k soudu“. To může vést k situaci, že se použije právo, k němuž odpůrce cítí malou vazbu nebo které nezohledňuje jeho zájmy, což dále komplikuje snahy o smír a neposkytuje dostatek času pro mediaci. Zavedení harmonizovaných kolizních norem s velkou pravděpodobností značně sníží riziko „nepřiměřeného spěchu k soudu“, protože by každý soud projednávající věc v některém ze zúčastněných členských států uplatňoval právo určené na základě společných pravidel.
29. Byly vyjádřeny obavy, že harmonizace kolizních norem by soudy zavazovala k tomu, aby uplatňovaly zahraniční rozvodové právo, a to by mohlo vést ke zpoždění a dodatečným nákladům na soudní řízení ve věcech manželských. Takové problémy by se v praxi měly objevovat velmi zřídka, protože kolizní kritéria by ve velké většině případů vedla k uplatnění práva soudu, jenž ve věci jedná. Zkušenosti členských států, které dnes již používají kolizní kritéria, jež vedou k uplatňování zahraničního práva, nepoukazují na žádné větší obtíže. Stávající kolizní normy v devíti členských státech, které předložily žádost, zahrnují kolizní kritéria, která v určitých případech již vedou k uplatňování zahraničního práva jejich soudy. Posílená spolupráce by tedy nebyla z pohledu dalších nákladů nebo prodlev problematická. Přijetí opatření pro usnadnění uplatňování zahraničního práva by kromě toho mělo snížit případné negativní následky¹⁸.
30. Z institucionálního hlediska je posílená spolupráce lepší nežli možnost, že zainteresované členské státy zahájí jednání o mezinárodní dohodě o záležitostech rozhodného práva pro rozvody a rozluky. Tato alternativa by zajisté byla méně výhodná. Přestože jsou akty přijaté v rámci posílené spolupráce závazné pouze pro zúčastněné členské státy, spadají pod kontrolu Unie v dané oblasti. Komise tedy

---

¹⁸ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 568/2009/ES, kterým se mění rozhodnutí Rady 2001/470/ES o vytvoření Evropské soudní sítě pro občanské a obchodní věci, takové opatření zavádí, protože požaduje, aby kontaktní místa poskytovala veškeré informace s cílem usnadnit uplatňování práva jiného členského státu, které je podle nástroje EU nebo mezinárodního nástroje použitelné, viz čl. 5 odst. 2 písm. c), v platném znění.

může monitorovat jejich správné uplatňování podle Smluv a Soudní dvůr EU má pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se jejich výkladu, čímž se zajišťuje jednotný výklad opatření přijatých v rámci posílené spolupráce.

3.3.4. Splnění požadavků čl. 20 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii

31. Podle čl. 20 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii musí být posílená spolupráce zaměřena na to, aby podporovala cíle Unie, chránila její zájmy a posilovala její proces integrace.
32. Jedním z úkolů Unie je nabídnout svým občanům prostor svobody, bezpečnosti a práva bez vnitřních hranic, ve kterém je zajištěn volný pohyb osob (čl. 3 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii). Oblast práva zahrnuje rozvoj justiční spolupráce v občanských věcech s mezinárodním prvkem založené na zásadě vzájemného uznávání soudních rozhodnutí (č. 81 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie). Pro tyto účely může unie přijímat opatření s cílem zajistit jednak vzájemné uznávání a výkon soudních rozhodnutí mezi členskými státy, a jednak slučitelnost kolizních norem platných v členských státech (čl. 81 odst. 2 písm. a) a c) Smlouvy o fungování Evropské unie).
33. Harmonizace kolizních norem usnadňuje vzájemné uznávání soudních rozhodnutí. Skutečnost, že soudy členských států používají stejné kolizní normy, aby určily rozhodné právo pro danou situaci, posiluje vzájemnou důvěru v soudní rozhodnutí vynesena v jiných členských státech¹⁹.
34. Posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva pro rozvody a rozluky mezi členskými státy, které předložily žádost, by podpořila cíl Unie zajistit slučitelnost kolizních norem platných v členských státech, protože by zvýšila úroveň slučitelnosti ve srovnání se současnou situací. Jak bylo vysvětleno výše, ve 26 členských státech, které se podílejí na soudní spolupráci v občanských věcech, existuje 26 systémů kolizních norem platných pro rozvody. V případě posílené spolupráce mezi devíti členskými státy, které předložily žádost, by existovalo 18 různých právních režimů, takže by došlo k větší harmonizaci kolizních norem a posílení procesu integrace v této části EU.

3.4. Soulad se Smlouvami a právem Unie

35. Podle článku 326 Smlouvy o fungování Evropské unie musí být posílená spolupráce v souladu se Smlouvami a právem Unie.
36. Posílená spolupráce by neměla vliv na platné *acquis*. Byla by navázána v oblasti, na kterou se vztahují sdílené pravomoci Unie, avšak kde doposud neexistují žádná společná pravidla na úrovni Unie. První nástroj Unie přijatý v oblasti rodinného práva – nařízení Rady (ES) č. 1347/2000²⁰ – stanoví pravidla týkající se příslušnosti, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti obou manželů k dětem v souvislosti s řízením ve věcech

---

¹⁹ Program opatření k provádění zásady vzájemného uznávání rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, přijatý dne 30.11.2000, Úř. věst. C 12, 15.1.2001, s. 1.

²⁰ Nařízení Rady (ES) č. 1347/2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti obou manželů k dětem, Úř. věst. L 160, 30.6.2000, s. 19.

manželských. Toto nařízení však neobsahovalo pravidla o rozhodném právu. Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003, kterým se poté, co dne 1. března 2005 vstoupilo v platnost, zrušilo a nahradilo nařízení Rady (ES) č. 1347/2000, však v tomto ohledu žádné změny nepřineslo. Otázka rozhodného práva nebyla během jednání o tomto nařízení vůbec nastolena. Toto nařízení tak ve skutečnosti převzalo beze změny ustanovení o věcech manželských z nařízení Rady (ES) č. 1347/2000.

37. Posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva pro rozvody a rozluky by nezpůsobila diskriminaci na základě státní příslušnosti, zakázanou článkem 18 Smlouvy o fungování Evropské unie, protože navrhované kolizní normy budou mít univerzální povahu a budou se vztahovat na všechna řízení u soudů zúčastněných členských států bez ohledu na státní příslušnost či bydliště stran. Na druhou stranu soudy zemí, které se neúčastní, budou uplatňovat své vnitrostátní kolizní normy podle vlastního mezinárodního práva soukromého, stejně jako v současnosti.

3.5. Nenarušení vnitřního trhu nebo hospodářské, sociální a územní soudržnosti, obchod bez překážek a diskriminace, hospodářská soutěž bez narušení

38. Článek 326 Smlouvy o fungování Evropské unie stanoví, že posílená spolupráce nesmí narušovat vnitřní trh ani hospodářskou, sociální a územní soudržnost, a nesmí vytvářet překážku ani diskriminaci v obchodu mezi členskými státy, ani mezi nimi vyvolávat narušení hospodářské soutěže.
39. Posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva pro rozvody a rozluky nezpůsobuje žádné problémy z hlediska těchto právních podmínek. Návrh, kterým se provádí posílená spolupráce v oblasti práva rozhodného pro rozvody a rozluky, napomůže řádnému fungování vnitřního trhu, protože odstraní veškeré překážky, které brání volnému pohybu osob, které v současné době čelí problémům v důsledku přetrvávajících rozdílů mezi vnitrostátními kolizními normami pro rozhodné právo ve věcech manželských. Zvýšená právní jistota v oblasti kolizních norem pro rozvody bude mít pozitivní dopad na páry, které vykonávají své právo na volný pohyb mezi zúčastněnými členskými státy.
40. S ohledem na povahu návrhu, který se týká pouze vztahů mezi dvěma fyzickými osobami, neovlivňuje tento návrh podniky ani právní vztahy na trhu ani obchod či hospodářskou soutěž v Unii. Navíc by neměl vliv ani na regionální politiku Unie.
41. Návrh by navíc tím, že zajišťuje harmonizaci kolizních norem, zejména značně zjednodušil situaci soukromoprávních stran a právních odborníků, kteří budou moci v zúčastněných členských státech určit rozhodné právo na základě jediného souboru norem, který nahradí stávající velký počet vnitrostátních kolizních norem zúčastněných členských států v této oblasti.
42. I když ne všechny páry v Unii budou těžit z právní jistoty nebo ze zjednodušení, které návrh zajistí, situace párů u soudů nezúčastněných členských států se oproti dnešní situaci nezhorší, návrh tedy nezpůsobí bezdůvodné rozdílné zacházení s občany.

3.6. Zachování práv, pravomocí a povinností nezúčastněných členských států

43. Článek 327 Smlouvy o fungování Evropské unie požaduje, aby každá posílená spolupráce zachovávala pravomoci, práva a povinnosti členských států, které se jí neúčastní.
44. Přijetí společných kolizních norem pro devět členských států nemá vliv na normy nezúčastněných členských států. Nezúčastněné členské státy budou i nadále mít pro záležitosti rozhodného práva pro rozvody a rozluky vlastní pravidla mezinárodního práva soukromého.
45. Podle návrhu by si pár s bydlištěm v účastnícím se členském státě mohl zvolit rozhodné právo pro svůj rozvod. Omezená možnost volby práva pro rozvody není dnes v členských státech zcela neznámá, existují případy, kdy je to povoleno např. podle nizozemských nebo německých právních předpisů pro věci manželské. Jestliže se v rámci posílené spolupráce pár, který uzavřel dohodu o volbě práva, přestěhuje do nezúčastněného členského státu a podá u jeho soudu návrh na rozvod, bude uznání volby práva záviset na vnitrostátním právu soudu, u kterého byl návrh podán. Jestliže si pár vybral právo soudu, u kterého je návrh podán, mělo by být pro soud méně problematické respektovat dohodu o volbě práva.
46. Na úrovni mezinárodního práva veřejného neexistují žádné mezinárodní dohody o rozhodném právu pro rozvody a rozluky mezi zúčastněnými a nezúčastněnými členskými státy, které by posílená spolupráce porušovala.
47. Lze konečně uvést, že posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva pro rozvody a rozluky nemá vliv na nezúčastněné členské státy, pokud jde o pravidla rozhodného práva v oblastech úzce souvisejících s rozvodem, například kolizní normy v oblasti rodičovské zodpovědnosti nebo vyživovací povinnosti. Kolizní normy v oblasti rodičovské zodpovědnosti se řídí Haagskou úmluvou z roku 1996 o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí. Dodnes přistoupilo k Úmluvě osm členských států a zbývajících 18 členských států ji musí ratifikovat nebo k ní přistoupit do 5. června 2010²¹. Kolizní normy v oblasti vyživovacích povinností jsou stanoveny Haagským protokolem z roku 2007 o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti²², který se použije podle článku 15 nařízení (ES) č. 4/2009 o vyživovacích povinnostech²³, jež vstoupí v platnost 18. června 2011. Pravidla pro rozhodné právo pro rozvody a pro přiznání, výkon či zánik rodičovské zodpovědnosti nebo pro vyživovací povinnosti jsou nezávislá. Soud, který v rámci své pravomoci rozhoduje o návrhu na rozvod v nezúčastněném členském státu, uplatňuje své vnitrostátní kolizní normy pro rozhodnutí o právu rozhodném pro rozvody a rozluky, pravidla Haagské úmluvy z roku 1996 pro určení práva rozhodného pro rodičovskou zodpovědnost a

---

²¹ Rozhodnutí Rady č. 2008/431/ES, kterým se některé členské státy v zájmu Evropského společenství zmocňují k ratifikaci Haagské úmluvy o ochraně dětí nebo k přistoupení k této úmluvě, Úř. věst. L 151, 11.6.2008, s. 36.

²² Rozhodnutí Rady č. 2009/941/ES o uzavření Haagského protokolu o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti Evropským společenstvím, Úř. věst. L 331, 16.12.2009, s. 17.

²³ Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností, Úř. věst. L 7, 10.1.2009, s. 1.

pravidla Haagského protokolu z roku 2007 a nařízení (ES) č. 4/2009 pro určení práva rozhodného pro vyživovací povinnosti.

3.7. Závěr o splnění právních podmínek

48. Na základě výše uvedeného Komise shledává, že všechny právní podmínky stanovené Smlouvami pro posílenou spolupráci jsou splněny.

3.8. Dodržování základních práv

49. Posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva pro rozvody a rozluky respektuje základní práva stanovená v Chartě základních práv Evropské unie, zejména v článku 21 této Charty o zákazu diskriminace. Kolizní normy navrhované v nařízení, kterým se provádí posílená spolupráce, budou uplatňovány u všech rozvodů v zúčastněných členských státech bez diskriminace z jakéhokoliv důvodu.

3.9. Závěr o posílené spolupráci

50. Komise má za to, že existuje mnoho výhod používání posílené spolupráce v oblasti rozhodného práva pro rozvody a rozluky ve srovnání s možností zachování současného stavu a že v tomto konkrétním případě výhody posílené spolupráce převažují nad případnými nevýhodami. Společné kolizní normy pro rozvody a rozluky v budoucnu značně usnadní životy desítek tisíců párů v zúčastněných členských státech. To je v souladu se Stockholmským programem, ve kterém Evropská rada uvedla, že proces harmonizace kolizních norem na úrovni Unie by měl v oblastech, ve kterých to je nezbytné, jako například rozvody a rozluky²⁴, pokračovat. Proto Komise navrhuje povolit posílenou spolupráci mezi členskými státy, které o ni požádaly. Komise zdůrazňuje, že posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva pro rozvody a rozluky je vždy otevřena všem členským státům podle článku 328 Smlouvy o fungování Evropské unie, a vyzývá členské státy, které doposud nepředložily žádost, aby se zapojily do posílené spolupráce, čímž se podpoří její přínos a výhody.

---

²⁴ „Stockholmský program – otevřená a bezpečná Evropa, která slouží svým občanům a chrání je“, přijatý Evropskou radou ve dnech 10. až 11. prosince 2009.

Návrh

ROZHODNUTÍ RADY č. .../2010/EU

o povolení posílené spolupráce v oblasti práva rozhodného pro rozvody a rozluky

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl.329 odst. 1 této smlouvy,

s ohledem na žádosti předložené Bulharskem, Španělskem, Francií, Itálií, Lucemburskem, Maďarskem, Rakouskem, Rumunskem a Slovinskem,

s ohledem na návrh Komise,

s ohledem na souhlas Evropského parlamentu²⁵,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Unie si stanovila za cíl udržovat a rozvíjet prostor svobody, bezpečnosti a práva, ve kterém je zajištěn volný pohyb osob. Pro postupné vytváření tohoto prostoru musí Unie přijmout opatření týkající se justiční spolupráce v občanských věcech s mezinárodním prvkem.
- (2) Podle článku 81 Smlouvy o fungování Evropské unie musí tato opatření zahrnovat podporu slučitelnosti kolizních norem platných v členských státech, včetně opatření týkajících se rodinného práva s mezinárodním prvkem.
- (3) Dne 17. července 2006 přijala Komise návrh nařízení Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 2201/2003, pokud jde o příslušnost, a zavádí se pravidla pro rozhodné právo ve věcech manželských.
- (4) Na svém zasedání ve dnech 5. a 6. června 2008 přijala Rada politické pokyny, ve kterých je uvedeno, že nebylo dosaženo jednotného postoje ohledně navrhovaného nařízení a že existují nepřekonatelné překážky, které brání tomu, aby bylo jednotného postoje dosaženo nyní nebo v blízké budoucnosti. Rada stanovila, že cílů nařízení nelze dosáhnout v přiměřené lhůtě za použití příslušných ustanovení Smluv.
- (5) Za těchto okolností předložily v dopisech ze dne 28. července 2008 Řecko, Španělsko, Itálie, Maďarsko, Lucembursko, Rakousko, Rumunsko a Slovinsko Komisi žádost, v níž uvedly, že hodlají mezi sebou navázat posílenou spolupráci v oblasti rozhodného

---

²⁵ Úř. věst. C , , s. .

práva ve věcech manželských, a požádaly, aby Komise předložila za tímto účelem návrh Radě. Bulharsko předložilo totožnou žádost Komisi dopisem ze dne 12. srpna 2008 a Francie se k žádosti připojila dopisem ze dne 12. ledna 2009. Řecko dne 3. března 2010 svou žádost stáhlo. Celkem požádalo o posílenou spolupráci devět členských států.

- (6) Posílená spolupráce by měla vytvořit jasný a komplexní právní rámec v oblasti rozvodů a rozluk v zúčastněných členských státech a zajistit odpovídající řešení pro občany z hlediska právní jistoty, předvídatelnosti a flexibility, a zabránit „nepřiměřenému spěchu k soudu“.
- (7) Podmínky stanovené v článku 20 Smlouvy o Evropské unii a v člancích 326 a 329 Smlouvy o fungování Evropské unie jsou splněny.
- (8) Oblast posílené spolupráce, rozhodné právo pro rozvody a rozluky, je vymezena v čl. 81 odst. 2 písm. c) a v čl. 81 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie jako jedna z oblastí uvedených ve Smlouvách.
- (9) Požadavek posledního prostředku podle čl. 20 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii je splněn, protože Rada v červnu 2008 stanovila, že cílů nařízení nelze v přiměřené lhůtě dosáhnout Uní jako celkem.
- (10) Posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva pro rozvody a rozluky si klade za cíl rozvíjet justiční spolupráci v občanských věcech s mezinárodním prvkem na základě zásady vzájemného uznávání rozhodnutí a zajistit slučitelnost kolizních norem platných v členských státech. Podporuje tedy cíle Unie, chrání její zájmy a posiluje její proces integrace podle požadavků čl. 20 odst. 1 Smlouvy o Evropské unie.
- (11) Posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva pro rozvody a rozluky je v souladu se Smlouvami a s právem Unie a nenarušuje vnitřní trh ani hospodářskou, sociální a územní soudržnost. Nevytváří překážku ani diskriminaci v obchodu mezi členskými státy a nenarušuje hospodářskou soutěž mezi nimi.
- (12) Posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva pro rozvody a rozluky zachovává pravomoci, práva a povinnosti členských států, které se jí neúčastní. Společné kolizní normy v zúčastněných členských státech nemají vliv na normy nezúčastněných členských států. Soudy nezúčastněných členských států budou nadále uplatňovat své platné vnitrostátní kolizní normy pro určení rozhodného práva pro rozvody a rozluky.
- (13) Posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva pro rozvody a rozluky je v souladu s právem Unie v oblasti justiční spolupráci v občanských věcech, jelikož tato posílená spolupráce zejména nemá vliv na již existující *acquis*.
- (14) Toto rozhodnutí respektuje zásady zakotvené v Chartě základních práv Evropské unie, a zejména v článku 21 této Charty.
- (15) Posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva pro rozvody a rozluky je kdykoli otevřena všem členským státům podle článku 328 Smlouvy o fungování Evropské unie,

PŘIJALA TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 1

Bulharsku, Španělsku, Francii, Itálii, Lucembursku, Maďarsku, Rakousku, Rumunsku a Slovinsku se tímto povoluje navázat mezi sebou posílenou spoluprací v oblasti rozhodného práva pro rozvody a rozluky při použití příslušných ustanovení Smluv.

Článek 2

Toto rozhodnutí vstupuje v platnost ihned okamžikem přijetí.

Článek 3

Toto rozhodnutí je určeno Bulharské republice, Španělskému království, Francouzské republice, Italské republice, Lucemburskému velkovévodství, Maďarské republice, Rakouské republice, Rumunsku a Republice Slovinsko.

V Bruselu dne .

*Za Radu
Předseda*